

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 maart 2002

WETSONTWERP

**ertoe strekkende het Belgische recht
in overeenstemming te brengen met het
Verdrag tegen foltering en andere wrede,
onmenselijke of ontorende behandeling of
bestrafning, aangenomen te New York
op 10 december 1984**

ONTWERP GEAMENDEERD DOOR DE SENAAT

Voorgaande documenten :

Stukken van de Kamer:

Doc 50 1387/ (2000/2001) :

- 001 : Wetsontwerp.
- 002 tot 005: Amendementen.
- 006 : Verslag.
- 007 : Tekst aangenomen door de commissie.
- 008 : Tekst aangenomen in plenaire vergadering en overgezonden aan de Senaat.
- 009 : Gecoördineerde tekst.

Integraal verslag :

24 januari 2002.

Stukken van de Senaat:

2-1020-2001/2002 :

- Nr. 1 : Ontwerp geëvoceerd door de Senaat.
- Nr. 2 : Amendementen.
- Nr. 3 : Verslag.
- Nr. 4 : Tekst aangenomen door de commissie.
- Nr. 5 : Amendementen.
- Nr. 6 : Tekst geamendeerd door de Senaat en teruggezonden naar de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Handelingen van de Senaat:

20 en 21 maart 2002

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

22 mars 2002

PROJET DE LOI

**de mise en conformité du droit belge
avec la Convention contre la torture
et autres peines ou traitements cruels,
inhumains ou dégradants,
adoptée à New York
le 10 décembre 1984**

PROJET AMENDÉ PAR LE SÉNAT

Documents précédents :

Documents de la Chambre:

Doc 50 1387/ (2000/2001) :

- 001 : Projet de loi.
- 002 à 005 : Amendements.
- 006 : Rapport.
- 007 : Texte adopté par la commission.
- 008 : Texte adopté en séance plénière et transmis au Sénat.
- 009 : Texte coordonné.

Compte rendu intégral :

24 janvier 2002

Documents de la Sénat:

2-1020-2001/2002 :

- N° 1 : Projet évoqué par le Sénat.
- N° 2 : Amendements.
- N° 3 : Rapport.
- N° 4 : Texte adopté par la commission.
- N° 5 : Amendements.
- N° 6 : Texte amendé par le Sénat et renvoyé à la Chambre des représentants.

Annales du Sénat:

20 et 21 mars 2002

AGALEV-ECOLO	:	Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
FN	:	Front National
MR	:	Mouvement Réformateur
PS	:	Parti socialiste
PSC	:	Parti social-chrétien
SPA	:	Socialistische Partij Anders
VLAAMS BLOK	:	Vlaams Blok
VLD	:	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU&ID	:	Volksunie&ID21

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000 :	Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 50 0000/000 :	Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)
CRABV :	Beknopt Verslag (op blauw papier)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN :	Plenum (witte kaft)	PLEN :	Séance plénière (couverture blanche)
COM :	Commissievergadering (beige kaft)	COM :	Réunion de commission (couverture beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 347*bis*, paragraaf 4, 2°, van het Strafwetboek, vervangen bij de wet van 28 november 2000, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« 2° indien de gijzelaars zijn onderworpen aan de handelingen bedoeld in artikel 417*ter*. »

Art. 3

Artikel 376, tweede lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Indien de verkrachting of de aanranding van de eerbaarheid is voorafgegaan door of gepaard gaat met het misdrijf bedoeld in artikel 417*ter* of opsluiting, wordt de schuldige gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar. »

Art. 4

Het opschrift van Hoofdstuk I van Titel VIII van Boek II van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door het volgende opschrift :

« Opzettelijk doden, opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel, foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling. »

Art. 5

In Boek II, Titel VIII, Hoofdstuk I, van hetzelfde Wetboek wordt een Afdeling V ingevoegd die bestaat uit de artikelen 417*bis* tot 417*quinquies*, luidende :

« Afdeling V — Foltering, onmenselijke behandeling en ontorende behandeling.

Art. 417*bis*. — Voor de toepassing van deze afdeling wordt verstaan onder :

1° foltering : elke opzettelijke onmenselijke behandeling die [...] hevige pijn of ernstig en vreselijk lichamelijk of geestelijk lijden veroorzaakt;

2° onmenselijke behandeling : elke behandeling waardoor een persoon opzettelijk ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht, onder meer om van hem

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Le paragraphe 4, 2°, de l'article 347*bis* du Code pénal, remplacé par la loi du 28 novembre 2000, est remplacé par la disposition suivante :

« 2° si la personne prise comme otage a été soumise aux actes visés à l'article 417*ter*. »

Art. 3

L'alinéa 2 de l'article 376 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

« Si le viol ou l'attentat à la pudeur a été précédé ou accompagné de l'infraction visée à l'article 417*ter* ou de séquestration, le coupable sera puni de la réclusion de quinze ans à vingt ans. »

Art. 4

L'intitulé du Chapitre Ier du Titre VIII du Livre II du même Code est remplacé par l'intitulé suivant :

« De l'homicide, des lésions corporelles volontaires, de la torture, du traitement inhumain et du traitement dégradant. »

Art. 5

Il est inséré dans le Livre II, Titre VIII, Chapitre Ier, du même Code, une Section V comprenant les articles 417*bis* à 417*quinquies*, rédigée comme suit :

« Section V — De la torture, du traitement inhumain et du traitement dégradant.

Art. 417*bis*. — Pour l'application de la présente section, l'on entend par :

1° torture : tout traitement inhumain délibéré qui provoque une douleur [...] aiguë ou de très graves et cruelles souffrances, physiques ou mentales;

2° traitement inhumain : tout traitement par lequel de graves souffrances mentales ou physiques sont intentionnellement infligées à une personne, notamment

inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren;

3° onterende behandeling : elke handeling die in de ogen van het slachtoffer of van derden een ernstige krenking of aantasting van de menselijke waardigheid uitmaakt.

Art. 417ter. — Hij die een persoon aan foltering onderwerpt, wordt gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar.

Het misdrijf bedoeld in het eerste lid wordt gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar als het is gepleegd :

1° door een openbaar officier of ambtenaar, drager of agent van de openbare macht die handelt naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening;

2° op een persoon die ten gevolge van zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of wegens een precaire toestand bijzonder kwetsbaar is;

3° op een minderjarige [...]; of

4° wanneer de handeling een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid, hetzij het volledig verlies van een orgaan of van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking heeft veroorzaakt.

Het misdrijf bedoeld in het eerste lid wordt gestraft met opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar als :

1° het is gepleegd op een minderjarige of op een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet bij machte is om in zijn onderhoud te voorzien, door de vader, de moeder of door andere bloedverwanten in de opgaande lijn, door enig andere persoon die gezag over hem heeft of die hem onder zijn bewaring heeft, of door iedere meerderjarige persoon die occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenleeft; of

2° de dood heeft veroorzaakt, en gepleegd is zonder het oogmerk om te doden.

Het bevel van een meerdere of van een gezag kan het misdrijf bedoeld in het eerste lid niet verantwoorden.

dans le but d'obtenir d'elle des renseignements ou des aveux, de la punir, de faire pression sur elle ou d'intimider cette personne ou des tiers;

3° traitement dégradant : tout acte qui cause à celui qui y est soumis, aux yeux d'autrui ou aux siens, une humiliation ou un avilissement graves.

Art. 417ter. — Quiconque soumettra une personne à la torture sera puni de la réclusion de dix ans à quinze ans.

L'infraction visée à l'alinéa premier sera punie de la réclusion de quinze ans à vingt ans lorsqu'elle aura été commise :

1° par un officier ou un fonctionnaire public, un dépositaire ou un agent de la force publique agissant à l'occasion de l'exercice de ses fonctions;

2° envers une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale ou en raison d'une situation precaire;

3° envers un mineur [...]; ou

4° lorsque l'acte a causé une maladie paraissant incurable, une incapacité permanente physique ou psychique, la perte complète d'un organe ou de l'usage [...] d'un organe, ou une mutilation grave.

L'infraction visée à l'alinéa premier sera punie de vingt ans à trente ans de réclusion lorsque :

1° elle aura été commise envers un mineur ou envers une personne qui, en raison de son état physique ou mental, n'était pas à même de pourvoir à son entretien, par ses père, mère ou autres ascendants, toute autre personne ayant autorité sur lui ou en ayant la garde, ou toute personne majeure qui cohabite occasionnellement ou habituellement avec la victime; ou

2° elle aura causé la mort et aura été commise sans intention de la donner.

L'ordre d'un supérieur ou d'une autorité ne peut justifier l'infraction prévue à l'alinéa premier.

Art. 417^{quater}. — Hij die een persoon aan een onmenselijke behandeling onderwerpt, wordt gestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar.

Het misdrijf bedoeld in het eerste lid wordt gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar als het is gepleegd :

1° door een openbaar officier of ambtenaar, drager of agent van de openbare macht die handelt naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening;

2° op een persoon die ten gevolge van zwangerschap, een ziekte, dan wel een lichamelijk of een geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of wegens een precare toestand bijzonder kwetsbaar is;

3° op een minderjarige [...]; of

4° wanneer de handeling een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid, hetzij het volledig verlies van een orgaan of van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware vermindering heeft veroorzaakt.

Het misdrijf bedoeld in het eerste lid wordt gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar als :

1° het is gepleegd op een minderjarige of op een persoon die uit hoofde van zijn lichaams- of geestestoestand niet bij machte is om in zijn onderhoud te voorzien, door de vader, de moeder of door andere bloedverwanten in de opgaande lijn, door enig andere persoon die gezag over hem heeft of die hem onder zijn bewaring heeft, of door iedere meerderjarige persoon die occasioneel of gewoonlijk met het slachtoffer samenleeft; of

2° de dood heeft veroorzaakt en gepleegd is zonder het oogmerk te doden.

Het bevel van een meerdere of van een gezag kan het misdrijf bedoeld in het eerste lid niet verantwoorden.

Art. 417^{quinquies}. — Hij die een persoon aan een onterende behandeling onderwerpt, wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot twee jaar en met geldboete van 50 EUR tot 300 EUR of met een van die straffen alleen ».

Art. 417^{quater}. — Quiconque soumettra une personne à un traitement inhumain sera puni de réclusion de cinq ans à dix ans.

L'infraction visée à l'alinéa premier sera punie de dix ans à quinze ans de réclusion lorsqu'elle aura été commise :

1° par un officier ou un fonctionnaire public, un dépositaire ou un agent de la force publique agissant à l'occasion de l'exercice de ses fonctions;

2° envers une personne particulièrement vulnérable en raison d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale ou en raison d'une situation précaire;

3° envers un mineur [...]; ou

4° lorsque l'acte a causé une maladie paraissant incurable, une incapacité permanente physique ou psychique, la perte complète d'un organe ou de l'usage [...] d'un organe, ou une mutilation grave.

L'infraction visée à l'alinéa premier sera punie de quinze ans à vingt ans de réclusion lorsque :

1° elle aura été commise envers un mineur ou envers une personne qui, en raison de son état physique ou mental, n'était pas à même de pourvoir à son entretien, par ses père, mère ou autres ascendants, toute autre personne ayant autorité sur lui ou en ayant la garde, ou toute personne majeure qui cohabite occasionnellement ou habituellement avec la victime; ou

2° elle aura causé la mort et aura été commise sans intention de la donner.

L'ordre d'un supérieur ou d'une autorité ne peut justifier l'infraction prévue à l'alinéa premier.

Art. 417^{quinquies}. — Quiconque soumettra une personne à un traitement dégradant sera puni d'un emprisonnement de quinze jours à deux ans et d'une amende de 50 EUR à 300 EUR ou d'une de ces peines seulement. »

Art. 6 (*nieuw*)

Artikel 428, § 3, van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 7

Artikel 438 van hetzelfde Wetboek wordt opgeheven.

Art. 8

In artikel 473 van hetzelfde Wetboek, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

a) in het eerste lid wordt het woord «dwangarbeid» vervangen door het woord «opsluiting»;

b) in het tweede lid, worden de woorden «lichamelijk hebben gefolterd» vervangen door de woorden «hebben onderworpen aan de handelingen bedoeld in artikel 417ter»;

c) in het derde lid, worden de woorden «levenslange dwangarbeid» vervangen door de woorden «opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar».

Art. 9 (*nieuw*)

In artikel 477sexies, § 2, 2°, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «indien de boosdoeners de personen lichamelijk hebben gefolterd» vervangen door de woorden «indien de boosdoeners de personen aan de handelingen bedoeld in artikel 417ter hebben onderworpen».

Brussel, 21 maart 2002

De voorzitter van de Senaat,

De griffier van de Senaat,

Art. 6 (*nouveau*)

L'article 428, § 3, du même Code est abrogé.

Art. 7

L'article 438 du même Code est abrogé.

Art. 8

À l'article 473 du même Code, sont apportées les modifications suivantes :

a) à l'alinéa premier, les mots « des travaux forcés » sont remplacés par les mots « de la réclusion »;

b) à l'alinéa 2, les mots « tortures corporelles » sont remplacés par les mots « actes visés à l'article 417ter »;

c) à l'alinéa 3, les mots « travaux forcés à perpétuité » sont remplacés par les mots « de la réclusion de vingt ans à trente ans ».

Art. 9 (*nouveau*)

À l'article 477sexies, § 2, 2°, du même Code, les mots « ont soumis les personnes à des tortures corporelles » sont remplacés par les mots « ont pratiqué sur les personnes des actes visés à l'article 417ter ».

Bruxelles, le 21 mars 2002

Le président du Sénat,

Le greffier du Sénat,

Armand DE DECKER

Willy HENRARD